

Sygn. akt VII U 816/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Monika Roslan-Karasińska
Protokolant:	sekr. sądowy Aneta Rapacka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 lutego 2019 r. w Warszawie

sprawy E. B., następcy prawnego zmarłego J. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o niezrealizowane świadczenia

na skutek odwołania E. B., następcy prawnego zmarłego J. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 31 sierpnia 2009 r., znak: (...) (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 31 sierpnia 2009 r., znak: (...) (...) w ten sposób, że przelicza i wyrównuje emeryturę zgodnie z prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z dnia 7 lipca 2008 r. sygn. akt VII U 1741/06 tj. należność za okres od 1 sierpnia 2002 r. do 31 sierpnia 2009 r. w łącznej kwocie w wysokości 32.651,95 zł (trzydzieści dwa tysiące sześćset pięćdziesiąt jeden złotych 95/100) przyjmując wskaźnik wysokości podstawy wymiaru - 227,24%, wskazując, iż wysokość emerytury po przeliczeniu w okresie od sierpnia 2002 r. do lutego 2003 r. wynosi kwotę 1.843,71 zł, w okresie od marca 2003 r. do lutego 2004 r. wynosi kwotę 1.911,93 zł, w okresie od marca 2004 r. do czerwca 2004 r. wynosi kwotę 1.946,34 zł, w okresie od lipca 2004 r. do sierpnia 2004 r. wynosi kwotę 1.974,41 zł, w okresie od września 2004 r. do lutego 2006 r. wynosi kwotę 1.981,42 zł, w okresie od marca 2006 r. do lutego 2007 r. wynosi kwotę 2.104,27 zł, w okresie od marca 2007 r. do lutego 2008 r. wynosi kwotę 2.151,00 zł, w okresie od marca 2008 r. do lutego 2009 r. wynosi kwotę 2.748,69 zł, w okresie od marca 2009 r. do sierpnia 2009 r. wynosi kwotę 2.916,37 zł,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. na rzecz pełnomocnika z urzędu radcy prawnego P. J. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu odwołującej się E. B..

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2009 roku, decyzją z dnia 31 sierpnia 2009 roku (znak: (...) (...)) przeliczył wysokość świadczenia emerytalnego ubezpieczonego przyjmując kwotę bazową w wysokości z dnia 18 września 1998 roku, poczynając od

dnia 1 sierpnia 2002 roku, zaznaczając, że wysokość emerytury wynosi 1.378,03 zł. Jednocześnie, organ rentowy stwierdził, że do wyliczenia drugiego z elementów świadczenia rentowego tj. części indywidualnej (część zależna od ilości składkowych i nieskładkowych lat/okresów i dochodów określonego okresu ubezpieczenia) przyjął podstawę wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy przyznanej uprzednio ubezpieczonemu w wysokości uwzględniającej waloryzację do dnia 1 września 1996 roku, a więc kwotę bazową w wysokości 717,16 zł.

J. B. wniósł w dniu 26 października 2009 roku odwołanie od ww. decyzji organu rentowego z dnia 31 sierpnia 2009 roku do Sądu Okręgowego wskazując, że kwota bazowa w wysokości 1.220,89 zł powinna zostać przez organ rentowy przyjęta także jako podstawa do wyliczenia drugiego z elementów świadczenia emerytalnego, tj. do części indywidualnej świadczenia emerytalnego. W dniu 8 sierpnia 2011 roku J. B. zmarł, w związku z czym Sąd Okręgowy na mocy postanowienia z dnia 25 października 2011 roku zawiesił postępowanie, a następnie podjął je w dniu 2 kwietnia 2012 roku, po wstąpieniu następcy prawnego zmarłego – jego żony **E. B.**

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na ww. odwołanie ubezpieczonego z dnia 26 października 2009 roku wniósł o jego oddalenie w całości wskazując, że w sposób prawidłowy wykonał wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2009 roku, przyjmując kwotę bazową obowiązującą w dniu 18 września 1998 roku (w wysokości 1.220,98 zł) do wyliczenia części socjalnej świadczenia emerytalnego. Organ rentowy uznał w odpowiedzi na odwołanie, że przyjęcie takiej samej kwoty bazowej do części indywidualnej świadczenia, czego domaga się ubezpieczony, nie jest możliwe i takie żądanie ubezpieczonego należy uznać za bezzasadne.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie (...) wyrokiem z dnia 16 czerwca 2014 roku oddalił odwołanie **E. B.**, uznając je za niezasadne. Sąd stwierdził, że brak jest podstaw do ponownego przeliczenia świadczenia emerytalnego – części indywidualnej tego świadczenia, a wyliczona przez organ rentowy w tejże części indywidualnej wysokość oparta o wymiar przyznanej ubezpieczonemu renty z tytułu niezdolności do pracy jest prawidłowa. Zdaniem Sądu, prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2009 roku dotyczył wyłącznie przeliczenia części socjalnej świadczenia emerytalnego i zgodnie z tym wyrokiem organ rentowy właściwie określił, w wydanej w wykonaniu tego wyroku decyzji z dnia 31 sierpnia 2009 roku, wysokość całego świadczenia emerytalnego stanowiącego sumę części socjalnej (wyliczonej jako 24% kwoty bazowej, przyjętej zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2009 roku, w wysokości obowiązującej w dniu 18 września 1998 roku – 1.220,89 zł) oraz części indywidualnej (wyliczonej na podstawie, jak przyjętej przez organ rentowy uprzednio, wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy w wysokości 717,16 zł). Ponadto, Sąd Okręgowy stwierdził, że zakres jego kontroli, jako organu odwoławczego wobec organu rentowego, nie pozwala mu na dowolne, wykraczające poza ramy samej decyzji i żądania powoda, orzekanie o zakresie świadczeń, o których, zdaniem Sądu, nie mógł orzec sam organ rentowy. Jak stwierdził Sąd, nie może on wykraczać poza przedmiot postępowania wyznaczony w pierwszym rzędzie przez przedmiot zaskarżonej decyzji a następnie odwołania od tej decyzji. Zdaniem Sądu, odwołanie ubezpieczonego inicjujące przedmiotowe postępowanie sądowe przed Sądem Okręgowym odnosiło się do decyzji wydanej w oparciu o prawomocne orzeczenie przyznające mu prawo do przeliczenia emerytury wyłącznie w odniesieniu do części socjalnej świadczenia i tym samym Sąd nie mógł orzec o prawie do przeliczenia świadczenia również w części indywidualnej świadczenia emerytalnego, o co wnosił ubezpieczony. Sąd zaznaczył nadto, że takie żądanie odwołującego i tak nie znajduje oparcia w świetle argumentacji przedstawionej w niniejszym uzasadnieniu.

Z powyższej przytoczonych powodów Sąd Okręgowy nie oparł się na wyliczeniach przedstawionych w opiniach biegłej sądowej mgr B. Z., uzasadniając to tym, że biegła dokonując przeliczenia świadczenia emerytalnego przysługującego ubezpieczonemu J. B. przyjęła kwotę bazową w wysokości 1.220,98 zł zarówno do obliczenia części socjalnej, jak i części indywidualnej świadczenia emerytalnego, co zdaniem Sądu Okręgowego było błędem wobec tezy dowodowej przedstawionej przez Sąd, jak i w świetle sentencji prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2009 roku.

E. B. wniosła w dniu 21 sierpnia 2014 roku do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (...) Społecznych apelację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 16 czerwca 2014 roku wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i przeliczenie emerytury przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej w dniu 18 września 1998 roku w stosunku do części indywidualnej

świadczenia emerytalnego, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny w Warszawie (...) (...) wyrokiem z dnia 31 marca 2016 roku (sygn. Akt III Aua 1782/14) rozpoznał apelację powódki E. B., od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie (...) z dnia 16 czerwca 2014 roku (sygn. Akt VII U 462/12) w sprawie przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W. o niezrealizowane świadczenie. Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok stanowiący przedmiot apelacji i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu Warszawa-Praga w Warszawie (...) Społecznych do ponownego rozpoznania, jednocześnie pozostawiając kwestię rozstrzygnięcia o kosztach sądowych w kognicji tego Sądu.

Sąd Apelacyjny przekazując sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania wskazał, że Sąd ten nie ustalił w sposób prawidłowy stanu faktycznego sprawy, błędnie uznając, że zaskarżona decyzja organu rentowego jest wyłącznie decyzją wykonującą prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2009 roku (sygn. Akt III AUa 93/09), a istota sporu sprowadza się jedynie do dokonania oceny prawidłowości zastosowanej kwoty bazowej obowiązującej w dniu 18 września 1998 roku (w wysokości 1.220.89 zł) wyłącznie w odniesieniu do części socjalnej świadczenia emerytalnego. Sąd Apelacyjny wyraźnie zaznaczył, że skarżący kwestionował w przedmiotowej decyzji organu rentowego nie tylko błędnie przyjętą kwotę bazową odnoszącą się do części socjalnej świadczenia emerytalnego, ale także kwotę bazową odnoszącą się do części indywidualnej tego świadczenia. W konsekwencji, zdaniem Sądu Apelacyjnego skarżący nie utracił prawa do kwestionowania tego elementu świadczenia, organ rentowy mógł w wydanej decyzji skorygować także ten element kalkulacji, a z kolei Sąd Okręgowy nie był ograniczony niemożnością orzeczenia o części indywidualnej świadczenia emerytalnego, jak zostało wskazane w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, skarżący odwołując się od skarżonej decyzji wnosił o obliczenie emerytury na nowo z zastosowaniem kwoty bazowej obowiązującej w dniu przyznania mu prawa do emerytury, tj. na dzień 18 września 1998 roku (a więc w wysokości 1.220,98 zł), także w odniesieniu do części indywidualnej świadczenia emerytalnego, wskazując jako podstawę materialno-prawną art. 21 ust. 1 pkt. 2 w związku z art. 15 ustawy o emeryturach i rentach. Twierdzenie Sądu Okręgowego, że takie żądanie skarżącego w zakresie przeliczenia świadczenia w części indywidualnej „nie znajduje oparcia w świetle argumentacji zaprezentowanej w treści uzasadnienia” nie jest, zdaniem Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięciem istoty sprawy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy nie zbadał całokształtu okoliczności sprawy, w szczególności poprzez zapoznanie się z aktami rentowymi, co powinno pozwolić Sądowi Okręgowemu właściwie określić prawo skarżącego do domagania się ustalenia podstawy wymiaru jego emerytury na nowo, tj. zgodnie z jego żądaniem, na podstawie art. 8 w związku z art. 7 ustawy rewaloryzacyjnej i przyjęcie kwoty bazowej w wysokości z dnia 18 września 1988 roku także do części indywidualnej świadczenia emerytalnego, uwzględniając przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji (w szczególności art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy). W zaleceniach wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy bazując na dokumentach znajdujących się w aktach organu rentowego ustali, czy możliwe jest ustalenie podstawy wymiaru emerytury J. B. na nowo według zasad wynikających z art. 8 w związku z art. 7 ustawy rewaloryzacyjnej i przyjęcie kwoty bazowej także do części indywidualnej świadczenia na datę 18 września 1998 roku. Oцени również, czy przy tak sformułowanym roszczeniu zawartym w odwołaniu możliwe jest ustalenie podstawy wymiaru na nowo według zasad wynikających z art. 21 ust. 1 pkt. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji. Sąd Okręgowy zatem prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy, a następnie dokonał jego subsumpcji do norm stanowiących materialnoprawną podstawę rozstrzygnięcia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 marca 2016 roku k. 344-374 a.s.).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie E. B. – następcy prawnego zmarłego J. B., od decyzji organu rentowego (Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.) z dnia 31 sierpnia 2009 roku (znak(...) (...)) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie, co powoduje zmianę przedmiotowej decyzji organu rentowego, jak w sentencji niniejszego wyroku.

Przedmiotem sporu, i tym samym przedmiotem niniejszego rozstrzygnięcia Sądu było to, czy E. B. przysługuje prawo do nierealizowanego świadczenia po zmarłym mężu J. B. w wysokości obliczonej według organu rentowego, czy też według wyliczeń odwołującego, potwierdzanych stosownymi opiniami biegłej sądowej.

J. B., urodzony (...), złożył w dniu 19 lutego 1991 roku wniosek o przyznanie renty inwalidzkiej, którą organ rentowy przyznał mu decyzją wydaną w dniu 16 kwietnia 1991 roku (renta inwalidzka III grupy). Dnia 30 września 1998 roku J. B. złożył wniosek o przyznanie świadczenia emerytalnego, a organ rentowy decyzją z dnia 12 października 1998 roku przyznał ubezpieczonemu emeryturę, począwszy od dnia 18 września 1998 roku (dzień osiągnięcia przez ubezpieczonego wymaganego przepisami wieku emerytalnego), przyjmując jako podstawę wymiaru tzw. części socjalnej emerytury (jednego z dwóch składników składających się na wysokość emerytury wyliczanej jako 24% kwoty bazowej) kwotę bazową obowiązującą w dacie nabycia prawa do emerytury – 666,96 zł, zaś wskaźnik wysokości podstawy wymiaru – 212,96%.

W dniu 1 sierpnia 2005 roku J. B. złożył w organie rentowym wniosek o przeliczenie emerytury w oparciu o kwotę bazową obowiązującą w dniu złożenia wniosku o przyznanie emerytury, ponawiając to samo żądanie wnioskiem z dnia 18 sierpnia 2006 roku. Decyzją z dnia 24 sierpnia 2006 roku organ rentowy przyznał ubezpieczonemu emeryturę przyjmując za podstawę jej wymiaru kwotę bazową przyjętą uprzednio przy przyznaniu prawa do emerytury, tj. w dniu 12 października 1998 roku. Wskutek wniesienia odwołania ubezpieczonego o ww. decyzji z dnia 24 sierpnia 2006 roku, Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie po rozpatrzeniu sprawy oddalił odwołanie w dniu 7 lipca 2008 roku.

Ubezpieczony złożył apelację do Sądu Apelacyjnego od ww. wyroku Sądu Okręgowego wnosząc o jego zmianę i ponowne przeliczenie emerytury z uwzględnieniem kwoty bazowej obowiązującej w dniu złożenia wniosku o jej ponowne przeliczenie.

Sąd Apelacyjny prawomocnym wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2009 roku (sygn. akt III Aua 93/09) zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego i tym samym poprzedzając tenże wyrok decyzję organu rentowego z dnia 7 listopada 2006 roku, w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do ustalenia składnika emerytury (tzw. części socjalnej), poczynając od dnia 1 sierpnia 2002 roku, przy zastosowaniu kwoty bazowej w wysokości obowiązującej w dniu 18 września 1998 roku.

W wykonaniu wyroku Sądu Apelacyjnego organ rentowy decyzją z dnia 31 sierpnia 2009 roku przeliczył wysokość świadczenia emerytalnego ubezpieczonego przyjmując kwotę bazową w wysokości z dnia 18 września 1998 roku, poczynając od dnia 1 sierpnia 2002 roku, zaznaczając, że wysokość emerytury wynosi 1.378,03 zł. Jednocześnie, organ rentowy stwierdził, że do wyliczenia drugiego z elementów świadczenia rentowego tj. części indywidualnej (część zależna od ilości składkowych i nieskładkowych lat/okresów i dochodów określonego okresu ubezpieczenia) przyjął podstawę wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy w wysokości uwzględniającej waloryzację do dnia 1 września 1996 roku, a więc kwotę bazową w wysokości 717,16 zł.

Ubezpieczony wniósł w dniu 26 października 2009 roku odwołanie od ww. decyzji organu rentowego z dnia 31 sierpnia 2009 roku do Sądu Okręgowego wskazując, że kwota bazowa w wysokości 1.220,89 zł powinna zostać przez organ rentowy przyjęta także jako podstawa do wyliczenia drugiego z elementów świadczenia emerytalnego, tj. do części indywidualnej. W dniu 8 sierpnia 2011 roku J. B. zmarł, w związku z czym Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie odwoławcze postanowieniem z dnia 25 października 2011 roku, a następnie podjął je w dniu 2 kwietnia 2012 roku, po wstąpieniu następcy prawnego zmarłego – jego żony E. B.. Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2014 roku Sąd Okręgowy oddalił odwołanie E. B., uznając je za niezasadne. Sąd stwierdził, że brak jest podstaw do ponownego przeliczenia świadczenia emerytalnego – części indywidualnej tegoż świadczenia, a wyliczona w tejże części indywidualnej wysokość oparta o kwotę bazową obowiązującą w dniu 18 września 1998 roku jest prawidłowa. Zdaniem Sądu,

prawomocny wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2009 roku dotyczył wyłącznie przeliczenia części socjalnej świadczenia emerytalnego i zgodnie z tym wyrokiem organ rentowy właściwie określił, w wydanej w wykonaniu tegoż wyroku decyzji z dnia 31 sierpnia 2009 roku, wysokość całego świadczenia emerytalnego stanowiącego sumę części socjalnej (wyliczonej jako 24% kwoty bazowej, przyjętej zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2009 roku, w wysokości obowiązującej w dniu 18 września 1998 roku – 1.220,89 zł) oraz części indywidualnej (wyliczonej na podstawie, jak przyjętej przez organ rentowy uprzednio, wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy w wysokości 717,16 zł). Ponadto, Sąd Okręgowy stwierdził, że zakres jego kontroli, jako organu odwoławczego wobec organu rentowego, nie pozwala mu na dowolne, wykraczające poza ramy samej decyzji i żądania powoda, orzekanie o zakresie świadczeń, o których, zdaniem sądu, nie mógł orzec sam organ rentowy. Jak stwierdził Sąd, nie może on wykraczać poza przedmiot postępowania wyznaczony w pierwszym rzędzie przez przedmiot zaskarżonej decyzji a następnie odwołania od tej decyzji. Zdaniem Sądu odwołanie ubezpieczonego inicjujące przedmiotowe postępowanie sądowe przed Sądem Okręgowym odnosiło się do decyzji wydanej w oparciu o prawomocne orzeczenie sądu przyznające mu prawo do przeliczenia emerytury wyłącznie w odniesieniu do części socjalnej świadczenia i tym samym Sąd nie mógł orzec o prawie do przeliczenia świadczenia również w części indywidualnej świadczenia emerytalnego, o co wnosił powód. Sąd zaznaczył ponadto, że takie żądanie powoda i tak nie znajduje oparcia w świetle argumentacji przedstawionej w niniejszym uzasadnieniu.

W dniu 21 sierpnia 2014 roku E. B. wniosła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie (...) Społecznych apelację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 16 czerwca 2014 roku wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego i przeliczenie emerytury przy zastosowaniu kwoty bazowej obowiązującej w dniu 18 września 1998 roku w stosunku do części indywidualnej świadczenia emerytalnego, ewentualnie o uchylenie tegoż wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W dniu 31 marca 2016 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie (...) wydał wyrok (sygn. akt III Aua 1782/14), mocą którego uchylił uprzednio wydany wyrok Sądu Okręgowego z dnia 16 czerwca 2014 roku i przekazał temuż Sądowi Okręgowemu sprawę do ponownego rozpoznania, wskazując w uzasadnieniu do wyroku zalecenia wobec Sądu Okręgowego (jak opisane powyżej).

Podejmując rozważania w niniejszej sprawie Sąd w pierwszej kolejności kierował się zaleceniami Sądu Apelacyjnego z wyroku z dnia 31 marca 2016 roku, a następnie oparł się na opiniach biegłej sądowej z zakresu finansów i rachunkowości, co do wyliczeń wysokości emerytury w poszczególnych okresach. Sąd miał na uwadze, że w zaskarżonej decyzji organ rentowy do obliczenia składnika emerytury, tj. 24% kwoty bazowej przyjął kwotę bazową obowiązującą w dniu 18 września 1998 roku w wysokości 1.220,89 zł (tzw. część socjalna świadczenia, zwana także częścią stałą świadczenia). Jednocześnie organ rentowy nie przyjął, kwoty bazowej w wysokości 1.220,89 zł także do wyliczenia części indywidualnej świadczenia (drugi z dwóch składników składających się na wysokość emerytury). Organ rentowy stwierdził bowiem, że żądanie odwołującego jest w tym zakresie bezzasadne i nieprawidłowe.

Zgodnie z treścią art. 21 ustawy emerytalnej podstawie# wymiaru emerytury dla osoby, kto#ra wczes#niej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolnos#ci do pracy stanowi podstawa wymiaru renty – w wysokos#ci uwzglę#dniaja#cej rewaloryzacje# oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadaja#ce w okresie nastę#puja#cym po ustaleniu prawa do renty, albo podstawa wymiaru ustalona na nowo. Podobnie, zgodnie z art. 8 ustawy z dnia 17 października 1991 roku o rewaloryzacji emerytur i rent, która obowiązywała w dacie przejścia na emeryturę ubezpieczonego (skarżącego), podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty inwalidzkiej stanowi podstawa wymiaru renty inwalidzkiej (w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty inwalidzkiej) albo podstawa wymiaru ustalona na nowo. Jako, że mamy w przepisach do czynienia z alternatywnymi sposobami wyliczenia, organ rentowy powinien przyjąć wyliczenie korzystniejsze dla ubezpieczonego, a więc dokonać ustalenia podstawy wymiaru na nowo (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 1996 roku, sygn. akt II URN 60/95).

Ten alternatywny sposób wyliczenia podstawy ma na celu umożliwienie zainteresowanemu wyborowi korzystniejszego rozwiązania. Organ rentowy powinien, zatem wyliczyć emeryturę według obu sposobów i przyjąć korzystniejszy.

Obowiązek organu rentowego działania na korzyść świadczeniobiorcy potwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z 24 stycznia 1996 r. (II URN 60/95).

W realiach rozpoznawanej sprawy ubezpieczony J. B. nabył prawo do emerytury na trzy miesiące przed datą wejścia w życie przepisu art. 21 ust. 1 pkt. 1 i art. 53 w brzmieniu obowiązującym w dacie podjęcia uchwały przez Sąd Najwyższy w sprawie o sygn. II UZP 7/02, jednakże treść przepisów ustaw na podstawie, których J. B. nabył emeryturę nie różniła się od treści tych przepisów, których wykładni dokonano w przedmiotowej uchwale. Stosownie bowiem do przepisu art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz zmianie niektórych ustaw podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty inwalidzkiej na podstawie przepisów wymienionych w art. 1, stanowi:

1. podstawa wymiaru renty inwalidzkiej – w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty inwalidzkiej albo
2. podstawa wymiaru ustalona na nowo w myśl art. 7.

Natomiast w myśl art. 10 ust. 11 tej ustawy emerytura wynosi:

1. 24 % kwoty bazowej oraz
2. po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych, o których mowa w art. 2,
3. po 0,7 % podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych, o których mowa w art. 4.

Skoro zatem treść przepisu w istotnym dla sprawy zakresie nie różniła się w stosunku do tej, jaka obowiązywała od dnia 1 stycznia 1999 r., to nie ma podstaw, aby odmawiać słuszności zasad interpretacyjnych przepisów tylko z tego powodu, że były one częścią innej ustawy, niż ta, na tle której zasady te zostały przedstawione w uchwale Sądu Najwyższego. Z kolei organ rentowy ma zawsze obowiązek stosowania właściwej wykładni przepisów a skutki nieprawidłowej wykładni nie mogą obciążać świadczeniobiorcy.

Wobec powyższego nieuwzględnienie przez organ rentowy do obliczenia składnika socjalnego aktualnej w dacie wniosku o emeryturę kwoty bazowej stanowiło błąd organu rentowego, skutkujący w myśl art. 133 ust. 1 pkt. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, obowiązkiem wyrównania świadczenia za okres trzech lat wstecz od daty złożenia wniosku w przedmiocie zmiany wysokości świadczenia, o czym prawidłowo orzekł Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 24 kwietnia 2009 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 93/09.

Postanowieniem z dnia 27 października 2017 roku Sąd Okręgowy dopuścił więc dowód z opinii biegłego sądowego na okoliczność prawidłowości wyliczenia emerytury J. B. z uwzględnieniem ustalonej na nowo podstawy wymiaru świadczenia według zasad wynikających z przepisu art. 8 ust. 1 ustawy rewaloryzacyjnej z dnia 17 października 1991 roku, a także według zasad określonych w przepisie art. 21 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 27 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS, ponadto w zakresie prawidłowości zastosowania kwoty bazowej do obliczenia części socjalnej i tzw. części indywidualnej na skutek wykonania przez organ rentowy wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2009 r. (postanowienie z dnia 27 października 2017 roku k. 488-489 a.s.).

W swojej opinii z dnia 8 marca 2018 roku biegła sądowa B. Z. zaznaczyła, że wyliczając emeryturę uwzględniając przepisy art. 21 ustawy emerytalnej a także wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 24 kwietnia 2009 roku, przyjmując kwotę bazową w obu częściach świadczenia emerytalnego (tj. części socjalnej oraz części indywidualnej) w wysokości 1.220,89 zł, a więc zgodnie z żądaniem skarżącego.

W opinii uzupełniającej z dnia 5 października 2018 roku biegła sądowa wyliczyła należność za okres od 1 sierpnia 2002 roku do 31 sierpnia 2009 roku w łącznej wysokości 32.651,95 zł przyjmując wskaźnik wysokości wymiaru podstawy wymiaru 227,24%. Biegła wskazała, że wysokość emerytury na dzień 1 sierpnia 2002 roku wynosi 1.843,71 zł, od dnia 1 marca 2009 roku do dnia 28 lutego 2010 roku – $2.748,69 \text{ zł} \times 106,10\% = 2.916,37 \text{ zł}$ – wysokość emerytury po

waloryzacji. Od dnia 1 marca 2010 roku do dnia 28 lutego 2011 roku – $2.916,37 \text{ zł} \times 104,62\% = 3.051,11 \text{ zł}$ – wysokość emerytury po waloryzacji. Od dnia 1 marca 2011 roku do dnia 31 sierpnia 2011 roku – $3.051,11 \text{ zł} \times 103,1\% = 3.145,69 \text{ zł}$ – wysokość emerytury po waloryzacji. Biegła sądowa po uwzględnieniu wszystkich waloryzacji, wwpw – 227,24% wyliczyła, że za okres od sierpnia 2002 roku do sierpnia 2009 roku kwota należnego świadczenia wynosi 184.794,61 zł. Różnica pomiędzy kwotą 184.794,61 zł, a kwotą 152.142,66 wynosi natomiast 32.651,95 zł, co stanowi kwotę należnego odwołującemu wyrównania (opinia uzupełniająca biegłej sądowej z zakresu rachunkowości i finansów mgr B. Z. z dnia 5 października 2018 roku k. 536-546 a.s.).

Sąd Okręgowy przyjął, że opinia uzupełniająca biegłej sądowej z dnia 5 października 2018 roku jest rzetelna, sporządzona zgodnie z wymaganiami fachowości i niezbędną wiedzą w zakresie stanowiącym jej przedmiot. Do wydania opinii biegła dysponowała dokumentacją dotyczącą kolejno przyznawanych zmarłemu J. B. świadczeń, jak również dokumentacją dotyczącą ich waloryzacji i przeliczeń. Przy czym wskazać należy, że żadna ze stron nie zgłosiła zastrzeżeń do w/w opinii. W tym miejscu wskazać należy, że w wyroku z dnia 3 lutego 2010 r. (II PK 192/09) Sąd Najwyższy stwierdził, że Sąd musi zwrócić się do biegłego, jeśli dojdzie do przekonania, że okoliczność mająca istotne znaczenie dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy może zostać wyjaśniona tylko w wyniku wykorzystania wiedzy osób mających specjalne wiadomości. W takim przypadku dowód z opinii biegłego z uwagi na składnik wiadomości specjalnych jest dowodem tego rodzaju, że nie może być zastąpiony inną czynnością dowodową ani wnioskowaniem na podstawie innych ustalonych faktów. Ponadto w wyroku z dnia 03 września 2009 r. (II UK 30/09) Sąd Najwyższy stwierdził, że gdy sprawa wymaga wiadomości specjalnych, to sąd nie może rozstrzygać wbrew opinii biegłych sądowych.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy, na podstawie wszechstronnej analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz w oparciu o obowiązujące przepisy prawa przyjął, że odwołanie wnioskodawczyni było zasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 31 sierpnia 2009 roku, znak:(...) (...), w ten sposób, że przeliczył i wyrównał emeryturę zgodnie z prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 7 lipca 2008 roku, sygn. akt VII U 1741/06, tj. należność za okres od dnia 1 sierpnia 2002 roku do dnia 31 sierpnia 2009 roku w łącznej kwocie w wysokości 32.651,95 zł, przyjmując wskaźnik wysokości podstawy wymiaru – 227,24% wskazując, że wysokość emerytury po przeliczeniu wynosi w okresie od sierpnia 2002 r. do lutego 2003 r. wynosi kwotę 1.843,71 zł, w okresie od marca 2003 r. do lutego 2004 r. wynosi kwotę 1.911,93 zł, w okresie od marca 2004 r. do czerwca 2004 r. wynosi kwotę 1.946,34 zł, w okresie od lipca 2004 r. do sierpnia 2004 r. wynosi kwotę 1.974,41 zł, w okresie od września 2004 r. do lutego 2006 r. wynosi kwotę 1.981,42 zł, w okresie od marca 2006 r. do lutego 2007 r. wynosi kwotę 2.104,27 zł, w okresie od marca 2007 r. do lutego 2008 r. wynosi kwotę 2.151,00 zł, w okresie od marca 2008 r. do lutego 2009 r. wynosi kwotę 2.748,69 zł, w okresie od marca 2009 r. do sierpnia 2009 r. wynosi kwotę 2.916,37 zł, o czym orzeczono w pkt. 1 sentencji wyroku.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715). Wobec tego Sąd Okręgowy, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej odwołującej z urzędu, w pkt 2 wyroku przyznał ze środków Skarbu Państwa radcy prawnemu P. J. wynikającą z przepisów stawkę minimalną w kwocie 180,00 zł, którą stosownie do § 4 ust. 1 i 3, podwyższono o stawkę podatku VAT.

ZARZĄDZENIE

(...)